

چیرۆکی سه‌فه‌ریک بۆ هه‌نده‌ران

هه‌ورامان علی توفیق
Berzi-san@web.de

به‌شی سێهه‌م

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی نه‌فه‌ره‌كان زۆر بوون و ئیمه‌ش هاوکاری کرابووین که له‌گه‌ڵ ئه‌وان بپه‌رینه‌وه و به‌م شیوه‌یه ده‌ستاین تا ئه‌وان ته‌واو بوون واته ئیمه که‌وتینه‌ دوا‌ی ئه‌وان . پانی ئاوه‌که‌ش نزیکه‌ی 100 مه‌تر ده‌بوو ئه‌و کاتانه‌ش به‌هۆی باران بارینه‌وه ئاوه‌که زۆربوو زۆریش خو‌ربوو به‌شیوه‌یه‌ک به‌س به‌بیینی مرۆف ترسی لێ‌ده‌نیشت و ئه‌وه‌ی مه‌له‌وانی زۆر شاره‌زاو لێهاتوو نه‌بیت زه‌حمه‌ته‌ په‌رته‌وه و له‌هه‌مان کاتیش دا زۆر قول بوو و ئه‌م به‌رو ئه‌وبه‌ری ئاویش دارستانیکی زۆر چو قه‌راخ ئاویش هه‌موو درک بوو , ئه‌و به‌له‌مه‌ی که پێی ده‌په‌رینه‌وه ته‌نها بۆ دوو‌نه‌فه‌ر ده‌بیت و به‌ستراوه به‌حه‌بله‌وه و له‌هه‌ردوو به‌ری ئاوه‌که گه‌یراهه‌ نه‌فه‌ری تر پرای ته‌کیشنه‌ ته‌گه‌ر وانه‌بیت خو‌ری ئاوه‌که به‌له‌مه‌که به‌نه‌فه‌ره‌که‌نه‌وه ئه‌بات . به‌م شیوه‌یه کاتیکی زۆرمان پێ چوو و دنیا به‌ته‌واوی پوناکی کردو هیشتا له‌سه‌ر ئاوین و ئیمه نه‌په‌رپوینه‌ته‌وه و خه‌ریکین هاوکاری ئه‌وان ده‌که‌ین تا هه‌موویان بپه‌رینه‌وه و به‌م شیوه زۆر ماندوو بووین , من و (س ..) و (ش ..) و (ئا ..) ما‌بووین بپه‌رینه‌وه و چاوه‌پوانی ئه‌وه بووین که به‌له‌مه‌که له‌وبه‌ره‌وه به‌به‌تالی بۆمان بپه‌ته‌وه و ئه‌و جا بتوا‌ین ئیمه‌ش بپه‌رینه‌وه . له‌و کاته‌دا‌بوو که به‌له‌مه‌که له‌ناوه‌په‌راستی ئاوه‌که‌دا‌بوو و ئیمه پامان ده‌که‌یشتا به‌له‌میکی ماتۆپی یۆنانی له‌دووره‌وه به‌ به‌ری ئه‌وانه‌ی که به‌رپوونه‌وه به‌ره‌و ئه‌وان ده‌هات به‌لام ئیمه‌یان نه‌دی و له‌هه‌مان کات دا مه‌جالی ئه‌وه نه‌ما ئیمه خۆمان به‌شارینه‌وه و (ش ..) ووتی : به‌سه گه‌یراین ئیسته به‌ئیسراحت ئه‌مان به‌نه ئه‌وبه‌ره‌وه ..

ئه‌و براده‌رانه‌ی ئه‌و به‌ر چه‌لبلیان نزم کرده‌وه و خۆیان شارده‌وه و ماتۆپه‌که نزیکه‌ی 500 مه‌تریک پۆشت و وه‌ستا , ئه‌وانه‌ی ئه‌و به‌ر ته‌نها (چه‌مه‌ی قاچاخ چی و براده‌ریکی (س ..) و ئه‌و براده‌ره‌ده‌ی خۆمان که په‌رپووه وه ئه‌وانی تر خۆیان به‌شاردبووه‌وه و چاوه‌پوانی ئیمه‌یان ده‌کرد و ئه‌وان چه‌بله‌که‌یان به‌ده‌سته‌وه بوو تا پامان کیشنه‌ هه‌رچۆن بوو به‌په‌له هه‌ولی ئه‌وه‌مان دا به‌له‌مه‌که بپه‌ته‌وه لامان و ئه‌وان له‌وبه‌ره‌وه هاواریان ده‌کرد خه‌یرا سوارین , به‌لام چۆن ئه‌و به‌له‌مه‌ی له‌دوو نه‌فه‌ر زیاتر هه‌لناگرێ و زۆریش ترسناکه چو‌نکه زۆر بچوک بوو به‌لام چاره‌یه ده‌بی بپه‌رینه‌وه بی له‌وه‌ی ئیمه چواربووین ئه‌وه چوار کۆله‌په‌شتیشمان پێبوو ئه‌وانیش تۆزیکیان له‌نه‌فه‌ریک ده‌گه‌راپه‌وه , هه‌رچۆن بوو سیانمان سوار بووین و له‌ئه‌نجامی ئه‌م رۆداوه (ئا ..) فه‌تره‌یه‌ک وه‌ستا و چه‌په‌سابوو له‌ناو ئاوه‌که‌دا له‌قه‌راخه‌وه سه‌یری ته‌کره‌دین نه‌ی ئه‌زانی بیت یان بمینیته‌وه , به‌شیوه‌یه‌ک سه‌رسام بووبوو نه‌ده‌جولا , له‌لایه‌کیش ناهه‌قی نه‌بوو نه‌ی ده‌زانی له‌کوئ سواربیت چو‌نکه جیگانه‌بوو , چه‌لبلیش به‌ئیمه‌بوو واته ته‌واو که‌س له‌م به‌ر نه‌ما سه‌ری چه‌بله‌که بگریت , به‌م شیوه‌یه دراین به‌ده‌م ئاوه‌وه , که‌واته ته‌گه‌ر جێ بمینیت ئه‌وه که‌س ناتوانیت بپه‌ته‌وه ئه‌م به‌ر بۆیه من هه‌تا توائیم هاوارم کردبه‌سه‌ریا و له‌و سه‌رسامیه به‌خه‌به‌رم هه‌نایه‌وه و به‌په‌له به‌ناو ئاوه‌که‌دا خۆیی گه‌یاند له‌لامان و ده‌ستی گرت به‌به‌له‌مه‌که‌وه و ده‌ستمان گرت و پامان کیشایه‌ ناو به‌له‌مه‌که‌وه و نازانم چۆن به‌له‌مه‌که وهرنه‌گه‌را و نه‌که‌وتینه‌ ناو ئاوه‌که‌وه له‌ترسی یۆنانیه‌کان و دووباره‌ گرتنه‌وه‌مان هه‌موو شتیکمان له‌بیرکرد که‌سیشمان مه‌له‌ی نه‌ده‌زانی و ئاوا تا سه‌رلیواری به‌له‌مه‌که هاتوه به‌ده‌م پۆشتنی ئاوه‌که‌وه به‌له‌م به‌لاری ده‌پوات واته ته‌وا‌زنی نه‌ما زۆر له‌براده‌ران دوورکه‌وتینه‌وه و وورده وورده ناو به‌له‌مه‌که ئاوی تی ته‌هات و وه‌ک ووتم ئه‌وانه‌ی ئه‌و به‌ر ته‌نها سێ نه‌فه‌رپوون که ئیمه‌یان راده‌کیشا و نه‌یان ته‌وانی یه‌که‌م له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئیمه قوورس بووین و دووه‌م ئاوه‌که‌ش به‌له‌مه‌که‌ی بۆ خۆاره‌وه ده‌برد و زیاتر له‌سه‌د مه‌تر ئیمه له‌خوار ئه‌وانه‌وه له‌وانه‌یه سه‌د مه‌تر به‌ده‌م خۆش بیت به‌لام له‌شه‌ویکی وادا له‌شوینی به‌و شیوه‌یه‌دا ته‌نانه‌ت مه‌تریکیش زۆره‌ چو‌نکه ئه‌و مه‌تره ترسی ئه‌وه‌ی هه‌یه کۆتایی به‌ژبانت بێنی . به‌له‌مه‌که‌مان خۆیی دایه قه‌راخ ئاوه‌که‌ و ئیسته ده‌بی بگه‌ینه‌وه لای ئه‌وان , هه‌رچۆن بوو ئیمه به‌ده‌ست وه‌ردان له‌ئاوه‌که‌ و له‌لایه‌ن ئه‌وانه‌وه راکیشان و په‌لاماردانی دره‌که‌کان و ئه‌و دارانه‌ی له‌و په‌نایه‌دا‌بوون تا که‌میک قورسایه‌ که‌م بکه‌ینه‌وه و یارمه‌تی ئه‌وان بده‌ین که بتوانن به‌ئاسانه‌تر پامان بکیشنه‌ له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی که ده‌ستمان هه‌موو بریندا‌بوو تا گه‌یشینه‌ لایان . به‌لام خۆشبه‌ختانه ئه‌و به‌له‌مه‌ له‌به‌زم و هه‌راو هۆریایی ئیمه بی ئاگابوون و پێیان نه‌زانین . دوا‌ی که بیرمان ده‌کرده‌وه بۆ خۆشمان نه‌مان ده‌زانی و پڕوان نه‌ده‌کرد که چۆن په‌ری وینه‌ته‌وه . کاتیکی به‌ته‌واوی په‌رینه‌وه دونیاش به‌ته‌واوی پوناکی بوو و خۆرده‌رکه‌وت به‌په‌له به‌له‌مه‌که‌مان شارده‌وه و چه‌بله‌کانه‌مان کۆکرده‌وه

و بەنزىكەى پەنجا مەترىك لەو شوپىنەو ە چووينە شوپىنىكى پوشاوى و دركاويەو ە تا بتوانىن خۆمان بشارىنەو ە بەلام چۆن خۆشاردنەو ە يەك ئەبى تائىوار ە ەموو بخەوين بەبى ەستانەو ە قسە كردن و تەنھا نىو ەرۆكەى كۆمەل كۆمەل نانمان خواردو خەوتىنەو ە چونكە دووسى بىكەى سەربازى يۆنانى لىمان نزيك بوون , كەواتە ئەو پۆزە لەسەر ئاوى گەورە ماينەو ە تا ئىوارەكەى كە دنيا تارىكى كرد و ئەوسا دووبارە كەوتىنەو ە پى .

ئەو شەو ە خۆمان گەياندە شوپىنى ديارى كراوى حەوانەو ە و ئەوشەو ە ماينەو ە و بۆ شەوى دواتر كەوتىنەو ە پى و لە دەوروبەرى ئەلكسەندەرپولى وەك پىشتەر ئامازەم پىدا بوو ئەو ئاوجەيە ترسناك بوو بۆ يە برىارى ئەو ە درا كە ئىمە لىيان جىابىنەو ە و شوپىنىك ديارى كرا لەوئ يەك بگرىنەو ە ئەوئىش لەبەر ئەو ەى كە ژمارەى وەجىبەكە زۆر بوو , ئىمە پىش ئەوان دەرچووين و ئەوبرادەرى كە خۆبى بەجىگرى قاچاخچىكەمان دادەنا پىشمان كەوتو گەيشتىنە شوپىنىكى شاخاوى و لەبەردەم ماندا چەند سكەيەكى شەمەندەفەر ەبوون , ووتى : ئىرە ئەو شوپىنەيە كە لەسەرى پىككەوتووين و دەبى چاوەرۋانى ئەوان بكەين . .

دواى حەوانەو ە ئەو خەوت . . كاتىك گۆيمان لەدەنگى خەلك بوو پىمان ووت ەستە ئەو ە هاتن بابچىن بۆليان يان بانگيان بكەين ووتى : نا وازيان لىبىن ئەو ە ئەوان نىن چونكە من ئەزانم ئەوان بەم رىگايەدا يەن .

دووبارە خەوتەو ە و كاتىك خەبەرمان بوو ەو ە بەيانى بوو ئەو ەجىبەى حەمە هات و ئەئىمەش جوولايىن ناچار ماينەو ە تا دووبارە ئىوارە , بەوحسابەى كە گرنگ نىە ئەو شارەزايە و لە نەفەقى دوو يەك دەگرىنەو ە و دەمەو ئىوارە ەستايىن بەرەو نەفەقى دوو . . ئەو شەو ە بەنيازى نەفەقى دوو بەتەواوى رىگامان لىوون بوو كەوتىنە ئاوجەيەكى شاخاوى و سەخت لە ەمووى دارستان و درك و چرى لەو ەدا نەبوو ەموو دەست و دەم و چاومان برىنداربوو بوو چا چاوى نەدەبىنى و بەو برىوايەو ە ئەو شىوئىنانە بۆ يەكەم جاربوو مرۆف پىدا برىوات , ئەو شەو ە لەسەختى رىگاكە من قاچم وەرگەراو كەوتە ئازارىكى زۆرەو ە نەم دەتوانى برۆم بەلام ناچارى دەبوو برۆين , ئەو شەو ە دواى نۆسەعات رۆشتن نەگەيشتىنە شوپىنىك كە بزانىن كۆبىيە , دارستانىك بوو پىاو سەرى لىدەرنەئەكرد , ئەو شىو ە دارستانانەى كە لەفلىمە ئەمرىكەكاندا دەمان بىننىن ەبىچ نەبوون لەچاويە , كە دنيا رۆزى كەردەو ە لەو دارستانە ماينەو ە و بۆشەو ەكەى دەستمان كەردەو ە بەرۆشتن بەبى ئەو ەى رىگايى خۆمان بزانىن , چادەيەكمان گرتىبوو بۆ خۆشمان نەمان دەزانى بۆ كۆيمان دەبات , زۆر جار بىرمان لەو ە دەكەردەو ە كە لەوانەيە ئىستا شىرىك يان گياندارىكى درندە بۆمان بىت , ناچار دارمان بەدەستەو ە دەگرت و واى لىهات بەرۆزىش دەپۆزىشتىن چونكە ئەو ەندە چۆلەوانى بوو گۆيمان لەهېچ نەبوو لە دەنگى بالندە زياتر . . نە شەمەندەفەر يان سەيارە يان خەلكى يان كەمىك روناكى , بەئارەزووى خۆمان رىگامان دەكرد و دواى شەوى دوو ەم نانمان لى برا ئەو ەى پىمان ما بوو ەندىك ەنگوون و نۆك كە من لەگەل خۆم ەينابووم لەگەل ەندىك شىرىنى بەو شىو ەيە دواى سى شەو كە بەرۆزىش رىمان دەكرد كاتىك زانىمان ەاتىنەو ە ئەو شوپىنەى كە پىش سى شەو لىى بووين و چاوەرۋانى وەجىبەكەمان لىدەكرد .

بەتواو ەتى قاچم ەيلاكى كەردبووم بەشىو ەيەك وا ئاوسابوو نەم دەتوانى لەپىلاو ەكەم دەرى بىنم . لەوئ ئىمە چوارمان دەستمان كەردە ەيرش كەردنە سەر (ش . .) و خۆمان لىتوورپەكرد و لەو شاخە بوو بەهەراو دەنگ بەرزكەردنەو ە و دواتر برىارمان دا لىى جىابىنەو ە ئەو ەەر سووربوو لەسەر ئەو ەى بەرەو نەفەقى دوو برىوات بەلام ئىمە برىوان پىى نەما بوو چونكە وەك ئىمە وابوو و ئەو جىگىرىيەى درق بوو وەك چۆن كابرلى بەزۆر كراو بەدكتۆر ئەوئىش بەزۆر كراو بەقاچاخچى بوو , بۆيە ئىمە چوارمان بەلايەك ئەو نەفەرىك بەلايەكى تر . ئىمە برىارى ئەو ەمان دا بگەرىنەو ە ئەلكسەندەرپولى و لوىو ە بۆخۆمان ەو ەلى ئەو ە بەين دەرچىن يان بگەرىنەو ە توركىا , ئەو شەو ە نەومان توانى بگەينە ئەو شوپىنەى دەمان وىست بۆيە لەشوپىنىك حەواينەو ە بەرۆزەكەى و ئەوسا دەمەو ئىوارە دەستمان كەردەو ە بەرشتن تاگەيشتىنە دەوروبەرى شارى ئەلكسەندەرپولى و دەمان وىست ئەو جىگايەى يەكەم جار بدۆزىنەو ە تا لەوئىو ە داپەزىنەو ە شارو ەو ەل دەين بەپاس خۆمان دەربازكەين بەلام بۆمان نەدۆزرايەو ە و ناچاربووين زۆر لەمالەكان نزيك بىنەو ە و لەباخىكى سىودا خۆمان شاردەو ە و ئەو شەو ە ەرسىو و ترىمان خوارد , لەگەل ئەو ەش زۆر ساردبوو تابەيانى خەرىك بوو رەق بىنەو ە , ەەرچەندە ئەو شەوانەى پىشوش بەهەمان شىو ە زۆر ساردبوو لەسەر ئەو ەئەرزە تەرە دەبوو پال كەوين و بەچوار يان پىنچ كەس بەتانىك چونكە لەناو ەراستى مانگى دەدابووين و ئەم كاتەش بۆ توركىا و يۆنان و ئەو سەرسنورانە ساردەو ە و بارانايە . ئىمەش لەوپەرى ەيلاكەتو ماندو بووندا بووين و تەنھا بەلامانەو ە ئەو ە گرنگ بوو كۆتايى ئەم وەزەبىت بەهەرشىو ەيەك بىت ئەگەر دەرچىن يان جارىكى تر بگىرىنەو ە ... تابەشى چوارەم